

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність аналізу ефективності виробничої діяльності в умовах воєнного стану в Україні не викликає сумнівів, оскільки традиційні підходи та метрики виявляються недостатніми або навіть нерелевантними для оцінки реального стану та перспектив функціонування підприємств під час повномасштабної агресії. Пріоритет підприємницької діяльності змістився з максимізації прибутку на здатність до виживання, швидкого відновлення та забезпечення фінансової стійкості. Головна проблема полягає у кардинальній зміні зовнішнього середовища, що характеризується невизначеністю та зростанням непередбачуваних ризиків.

Головні виклики, які мають бути інтегровані в процес сучасного аналізу, є переважно зовнішніми та формують нові об'єкти оцінки. Це стосується зниження попиту, критичних порушень логістичних ланцюгів, скорочення виробничих потужностей та дефіциту оборотних коштів. Внаслідок цих загроз, значна частина підприємств була змушена змінити графік роботи та зменшити обсяги виробництва, що кардинально змінює базу для розрахунку продуктивності та рентабельності.

Енергоносії стали одним з найгостріших викликів: якщо раніше проблемою було зростання цін, то тепер це питання їх фізичної доступності. Адже сучасний аналіз ефективності повинен оцінювати не лише витрати на енергію, а й ефективність інвестицій в альтернативні джерела, наприклад, відновлювану енергетику, як необхідну умову безперервності виробничого процесу. Операційна ефективність також вимагає налагодження кооперації з іншими суб'єктами господарювання для швидкого вирішення питань, що є ключовою тенденцією воєнного часу.

Аналіз фінансової ефективності має перейти до посилення нормативів та фокусуватися на фінансовій стійкості, яка визначає здатність підприємства вільно й ефективно забезпечувати безперервність виробництва за допустимого рівня ризиків. Зокрема, у порівнянні за звичайними умовами, коефіцієнт швидкої ліквідності рекомендовано підтримувати на рівні більше 1, а коефіцієнт автономності на рівні більше 0,8.

Для прийняття ефективних управлінських рішень підприємствам рекомендовано визначати загальну активність бізнесу за допомогою індексу активності бізнесу (UBI), що дозволяє вчасно виявити потенційні ризики та розробити відповідні стратегії. При побудові фінансових моделей необхідно обґрунтувати та інтегрувати такі ключові елементи, як формування грошових резервів, ефективна управлінська політика, цифрова трансформація бізнесу та соціальна відповідальність бізнесу. Цифрова трансформація, зокрема продемонструвала свою ефективність, підвищуючи продуктивність і відкриваючи нові канали збуту.

Аналіз ефективності не може бути повним без оцінки впливу воєнного стану на людський капітал. Високий рівень стресу та емоційного напруження серед працівників є чинником, що призводить до зниження продуктивності та вигорання. Тому сучасний аналіз повинен оцінювати ефективність заходів, спрямованих на подолання цих явищ, зокрема: надання психологічної допомоги, перепідготовку кадрів та забезпечення працівників-волонтерів.

Для забезпечення стійкості та подальшого розвитку підприємства повинні формувати стратегії, що охоплюють етапи виживання, стабілізації та розвитку, які здатні ідентифікувати потенційні загрози та розробляти ефективні механізми реагування.

Таким чином, аналіз ефективності виробничої діяльності в умовах воєнного стану є комплексним і гнучким, охоплюючи не лише традиційні фінансові показники, але й оцінку операційної стійкості та соціальних факторів впливу надзвичайних ситуацій. Він вимагає постійної адаптації методичного інструментарію, переходячи від статистичного бюджетування до сценарного планування, щоб адекватно відображати динамічні ризики та забезпечити здатність підприємства до швидкого відновлення та виживання.

Перелік посилань:

1. Степаненко О., Канельська А. Фінансова стійкість підприємств в період воєнного стану: ризики, загрози, шляхи їх подолання // Підприємництво та інновації. – 2024. – Вип. 33. – С. 123–130. – DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/33.21>.
2. Мурована Т. Вітчизняне підприємництво в умовах воєнного стану: основні тенденції та методи підтримки // Економіка та суспільство. – 2023. – Вип. 47. – URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-49>.
3. Намлієва Н. Особливості підприємницької діяльності в умовах воєнного стану в Україні // Сталий розвиток економіки. – 2023. – № 2 (47). – С. 150–157. – DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2023-47-22>.
4. Цимбалюк Ю. В., Дороніна О. А. Вплив воєнного стану на управління персоналом компанії // Вісник студентського наукового товариства Донецького національного університету імені Василя Стуса. – Вінниця : ДонНУ імені Василя Стуса, 2024. – Вип. 16, т. 2. – С. 165–168.